КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра освітньої політики

Програма підвищення кваліфікації керівників (директорів, заступників директорів) закладів загальної середньої освіти

«ШКОЛА ЕМОЦІЙНОГО ДОБРОБУТУ»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована
до затвердження на засіданні кафедри освітньої політики
(протокол №5 від 18.05.2026 р.)
Завідувачка кафедри Галина ЛОЇК

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою
(протокол №4 від 04.06.2026р.)

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Назва програми: Програма підвищення кваліфікації керівників ЗЗСО та їх заступників «Школа емоційного добробуту».

Розробники: Чушак Христина Ярославівна, кандидат політичних наук, доцентка кафедри освітньої політики.

Напрям підвищення кваліфікації: розвиток управлінської компетентності (для керівників закладів освіти, науково-методичних установ та їх заступників).

Розроблено на основі Типової програми підвищення кваліфікації керівників закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти від 12.10.2022 р. № 905.

Термін дії програми: з 01.07. 2026 до 01.07.2031 року.

Рецензенти: Банах Ольга Володимирівна, старша викладачка кафедри педагогіки КЗ ЛОР ЛОІППО; Сухецька Ярина Дмитрівна, керівниця Золочівського закладу загальної середньої освіти І-ІІ ступенів "Школа радості" Золочівської міської ради Золочівського району Львівської області.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми: В умовах повномасштабної війни в Україні заклади загальної середньої освіти перестали бути лише простором для здобуття знань, трансформувавшись у ключові осередки психосоціальної підтримки, безпеки та гуртування громад. Хронічний стрес, тривожність, досвід втрат та щоденні безпекові виклики чинять безпрецедентний тиск на ментальне здоров'я всіх учасників освітнього процесу – як учнів, так і педагогів. Останні, перебуваючи в стані професійного та емоційного вигорання, гостро потребують системної підтримки. У цих обставинах спроможність керівника закладу освіти трансформувати систему управління на засадах емпатії, створити психологічно комфортне середовище та сформувати «атмосферу безпеки й довіри» стає стратегічним завданням для забезпечення життєстійкості (резильєнтності) всієї шкільної спільноти.

У міжнародному контексті впровадження соціально-емоційного навчання (СЕН / SEL) визнано провідним трендом сучасної гуманістичної освіти та ключовим чинником успішної адаптації людини до викликів XXI століття. Дослідження авторитетних глобальних інституцій (зокрема CASEL, ЮНЕСКО, ОЕСР) доводять, що розвиток емоційного інтелекту, навичок саморегуляції, емпатії та конструктивної взаємодії безпосередньо корелює з підвищенням академічної успішності учнів, зниженням рівня конфліктності та успішним запобіганням плинності педагогічних кадрів. Освіта розвинених країн світу розглядає СЕН не як ізольований курс, а як наскрізну модель розвитку спроможності особистості, що інтегрується в усі управлінські та операційні процеси закладу.

Для України цей світовий досвід є критично важливим фундаментом у процесі впровадження нового Державного стандарту базової середньої освіти та реалізації реформи «Нова українська школа». Розвиток емоційно-етичної компетентності керівників ЗЗСО є прямою вимогою сучасної освітньої політики МОН України та Державної служби якості освіти. Дана програма є актуальною, оскільки пропонує директорам та їхнім заступникам дієві управлінські інструменти для інтеграції практик емоційного добробуту у внутрішню систему забезпечення якості освіти. Курс озброює управлінців методами емпатичного слухання, стрес-менеджменту та алгоритмами побудови «Школи емоційного добробуту», що дозволяє ефективно реалізувати вимоги інституційного аудиту щодо забезпечення психологічного комфорту та підтримати людський капітал освіти в часи кризи.

Цільова група: керівники (директори , заступники директорів) закладів загальної середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 15 годин / 0,5 кредита ЄКТС.

Особливості реалізації програми: немає.

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (очно-дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: забезпечення неперервного професійного розвитку керівників ЗЗСО) відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р та підсилення емоційно-етичної компетентності управлінців задля формування сприятливого соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі.

Завдання підвищення кваліфікації:

- сформувати в управлінців розуміння ролі соціально-емоційного навчання (СЕН) як інструменту вирішення сучасних викликів та вимоги актуальної освітньої політики України;
- розвинути практичні елементи емоційно-етичної компетентності керівників, зокрема навички саморегуляції, стрес-менеджменту, усвідомленого та емпатичного слухання;
- надати директорам та їхнім заступникам управлінські алгоритми для створення цілісної системи емоційного добробуту та підтримки педагогів і учнів у закладі освіти;
- навчити інтегрувати інструменти СЕН та критерії психологічного комфорту у стратегію розвитку школи й внутрішню систему забезпечення якості освіти.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/ набуватимуться:

- компетентність організації діяльності закладу освіти на засадах зовнішньої системи забезпечення якості освіти (Б 02).
- емоційно-етична компетентність (В 02).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

слухач/слухачка курсів:

- застосовує в обговореннях освітніх, соціальних і життєвих проблем методики усвідомленого й емпатичного слухання (В2.2.У2), та в управлінській діяльності – практики усвідомлення й розуміння емоцій інших людей (В2.2.У3);
- усвідомлює і конструктивно реагує на прояви емоцій оточуючих, скеровує та підтримує увагу авдиторії (В2.3.У1).

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах об’єктивності, прозорості та відповідності очікуваним результатам навчання. Результати навчання оцінюються за 100-бальною системою.

Практичне завдання – 60 балів, підсумкове тестування (20 запитань) – 40 балів (правильна відповідь – 2 бали).

У випадку, якщо пропущено понад 50% навчального часу, передбаченого програмою підвищення кваліфікації, документ про підвищення кваліфікації не видається.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації: сертифікат.

Вартість (у разі встановлення): безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, вартість згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з 2-х модулів та 4-х взаємопов'язаних тем. Після опрацювання двох модулів передбачено виконання практичної роботи. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 20 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники 100 балів. Прохідний бал – 70. Учасники, які успішно пройшли навчання, виконали практичну роботу та склали підсумковий тест, отримують сертифікат.
Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає 15 год, з них 4 год – лекційні заняття, 8 год – практична робота, 3 год – самостійна робота, включно з контрольними заходами.

Назви теми	**Усього**	**Лекції**	**Практичні**	**Самостійна робота**
Інтеграційно-мотиваційне заняття	**2**		**2**	
Модуль 1. Як вирішувати управлінські виклики за допомогою соціально-емоційного навчання	**4**		**4**	
Тема 1.1. Соціально-емоційне навчання та емоційно-етична компетентність у вимогах сучасної освітньої політики	2	2		
Тема 1.2. Емоційно-етична компетентність керівника як фактор ефективного управління	2		2	
Модуль 2. Як створювати школу емоційного добробуту: управлінські інструменти	**4**	**2**	**2**	
Тема 2.1. Створення системи емоційної підтримки педагогів та учнів	2	2		
Тема 2.2. Школа емоційного добробуту як модель розвитку закладу освіти	2		2	
Самостійна робота	**3**			**3**
Рефлексія. Підсумки (круглий стіл)	**2**		**2**	
Всього:	**15**	**4**	**8**	**3**

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Інтеграційно-мотиваційне заняття

Час за робочою навчальною програмою – 2 години (П - 2)

План практичних занять

1. Реєстрація учасників.
2. Ознайомлення з програмою курсу та особливостями проходження дистанційного навчання на платформі Moodle.
3. Знайомство. Очікування учасників. Досвід та потенційний вклад кожного.

Модуль 1. Як вирішувати управлінські виклики за допомогою соціально-емоційного навчання

Час за робочою навчальною програмою – 4 години (Л - 2, П - 2)

Тема 1.1. Соціально-емоційне навчання та емоційно-етична компетентність у вимогах сучасної освітньої політики.

Час за робочою навчальною програмою – 2 години (Л - 2)

План практичного заняття.

1. Поняття соціально-емоційного навчання. Чому це актуально в сучасному світі?
2. СЕН у контексті Нової української школи, вимог та рекомедацій Міністерства освіти і науки України, Державної служби якості освіти.
3. Зв'язок СЕН та соціально-психологічного клімату із внутрішньою системою забезпечення якості освіти ЗЗСО.
4. Дискусія «Як критерії інституційного аудиту «атмосфера безпеки й довіри» та «психологічний комфорт учасників освітнього процесу» можна реалізувати через СЕН».

Тема 1.2. Емоційно-етична компетентність керівника як фактор ефективного управління

Час за робочою навчальною програмою – 2 години (П - 2)

1. Практичні елементи емоційно-етичної компетентності.
2. Методи ведення діалогу і полілогу, усвідомленого й емпатичного слухання: практикум
3. Саморегуляція і стрес-менеджмент керівника.

Модуль 2. Як створювати школу емоційного добробуту: управлінські інструменти

Час за робочою навчальною програмою – 4 години (Л - 2, П - 2)

Тема 2.1. Створення системи емоційної підтримки педагогів та учнів

Час за робочою навчальною програмою – 2 години (Л - 2)

План лекційного заняття

1. Формування емоційно сприятливого середовища для учнів.
2. СЕН та академічна успішність.
3. СЕН як профілактика вигорання вчителів і втрати кадрів.
4. Практичні інструменти для впровадження СЕН у школі.

Тема 2.2. Школа емоційного добробуту як модель розвитку закладу освіти
Час за робочою навчальною програмою – 2 години (П - 2)

План практичного заняття

1. Коли школа стає школою емоційного добробуту: визначаємо критерії.
2. Як створити «Школу емоційного добробуту»: шукаємо алгоритм.
3. Залучення педагогів, учнів та батьків.

Рефлексія. Підсумки (круглий стіл)

Час за робочою навчальною програмою – 2 години (П - 2)

План практичних занять

1. Презентація та обговорення практичних робіт.
2. Сесія запитань та відповідей.
3. Підсумки курсу.
4. Рефлексія та планування подальшого професійного розвитку.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

Слухач/слухачка виконує одне завдання на вибір. Максимальний бал – 60 балів.

1. План упровадження елементів СЕН у ЗЗСО слухача / слухачки
   - визначити ключові виклики у своїй школі (емоційне вигорання педагогів, конфлікти, відсутність практик СЕН тощо);
   - які інструменти СЕН може бути інтегровано у відповідь на ці виклики;
   - показники результативності (напр., що можна показати під час інституційного аудиту).
2. Модель школи емоційного добробуту
   - опис, якою має бути «Школа емоційного добробуту» у ЗЗСО слухача/слухачки;
   - які 2–3 інструменти для учнів та 2–3 – для педагогів варто використати для створення такої школи;
   - які кроки потрібно включити у стратегію розвитку закладу чи у внутрішню систему забезпечення якості освіти для створення такої школи.
3. Рефлексивне портфоліо «Управлінець, який володіє СЕН»
   - короткий опис власних інсайтів і здобутків під час навчання;
   - розроблений індивідуальний план професійного розвитку слухача/слухачки;
   - приклади змін чи ініціатив, які слухач/слухачка планує впровадити у своїй школі в результаті навчання.
4. План майстерні для педагогічного колективу з питань СЕН та створення емоційного добробуту у школі. Покроковий сценарій інтерактивної майстерні для педагогічного колективу ЗЗСО слухача / слухачки.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України про освіту (2017): https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19
2. Закон України про повну загальну середню освіту (2020): https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
3. Професійний стандарт за професією «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти»: https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profesijnij-standart-kerivnika-direktora-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti?fbclid=IwAR1qHoY--PVVbTeMcFUWHMyqJAQ5MeFcIgX5nFHI8xFVq-W7c7-ZsXkQ8FI
4. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024): https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf
5. Державний стандарт початкової освіти (2025): https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1810-2025-%D0%BF#Text
6. Державний стандарт базової середньої освіти (2021): https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898
7. Про затвердження Методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої освіти: наказ МОН України від 30.11.2020 №1480. URL: https://surl.li/rbpcdv

Матеріали Міністерства освіти і науки України

8. Нова українська школа: https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola
9. Нова українська школа: концептуальні засади (2016) https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf
10. Освіта для життя. Комплексна політика для підсилення реформи НУШ: https://educationforlife.mon.gov.ua/
11. Український інститут розвитку освіти. Професійний розвиток педагогів (матеріали): https://uied.org.ua/profesijnyj-rozvytok/

Основна література

1. Абетка для директора (ДСЯО): http://www.sqe.gov.ua/index.php/uk-ua/kerivnykam/vnutrishnia-systema-zabezpechennia-iakosti-osvity/905-abetka-dlia-dyrektora
2. Аналітичний огляд «Можливості для реалізації соціально-емоційного навчання в рамках реформи «Нова українська школа» / за заг. ред.: Л. Гриневич, С. Калашнікової. Київ : Шкільний світ, 2021. 312 с.
3. Програма соціально-емоційного навчання «Зерна»: https://selkernels.gse.harvard.edu/uk-UA
4. Beyond Academic Learning: First Results from the Survey of Social and Emotional Skills (2021). Paris: OECD Publishing.
5. Fundamentals of SEL. CASEL: web-site. URL: https://casel.org/fundamentalsof-sel/
6.

7. Schools as hubs for social and emotional learning: Are schools and teachers ready? (2023). OECD Education Spotlights, No. 4. Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/f6d12db7-en
8. The CASEL Guide to Schoolwide Social and Emotional Learning. Available at: https://schoolguide.casel.org

Додаткова література

1. ДоСЕН – міжнародне дослідження соціально-емоційних навичок. Available at: https://dosen.edcamp.ua/
2. Елькін, О. (Ред.) (2023) СЕЕН-путівник. Соціально-емоційне та етичне навчання: освітня програма для навчання серця й розуму. Київ: ТОВ «Інжиніринг», 148 с.
3. Navigating Social and Emotional Learning From the Inside (2021). Available at: https://wallacefoundation.org/sites/default/files/2023-08/navigating-social-and-emotional-learning-from-the-inside-out-2ed.pdf
4. The Ecological Approaches to Social Emotional Learning (EASEL) Laboratory. Available at: https://easel.gse.harvard.edu/
5. The SEL Lab. Available at: https://sel.ecps.educ.ubc.ca/about/